

LIETUVOS RESPUBLIKOS AMBASADA PIETŲ AFRIKOS RESPUBLIKOJE

AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2025 m. sausio 5 d.

DATA	PATEIKIAMOS INFORMACIJOS APIBENDRINIMAS	INFORMACIJOS ŠALTINIS	PASTABOS
Lietuvos verslo plėtrai aktuali informacija			
2025-12-08	Pietų Afrikos automobilių ir komponentų gamybos sektorius ragina vyriausybę nustatyti aiškia transporto politiką 2026 metams, nes auganti importo dalis grėsmingai mažina vietinių gamintojų rinkos dalį. Nors automobilių pardavimai auga, vietinės įmonės praranda konkurencingumą prieš pigesnius importuotus automobilius iš Indijos ir Kinijos. Kritikuojama esama PAR automobilių strategija, kuri nebeatliepia iššūkių, susijusių su elektrinių automobilių (EV) gamyba, ir ragina daugiau remti perėjimą nuo vidaus degimo variklių prie EV. Vietiniai gamintojai taip pat prašo padidinti importo maito tarifus (nuo 25 % iki 30–35 %) ir užtikrinti, kad paskatos būtų naudojamos jų pačių produkcijai, o ne importo iškraipymui. Vyriausybės veiksmai kol kas neaiškūs: ministras Parks Tau pripažįsta problemas, tačiau sprendimai nėra daromi. Nepaisant augančio nerimo, sektorius tikisi, kad valdžia ims greitų ir efektyvių veiksmų, kad išsaugotų Pietų Afrikos automobilių pramonės ilgalaikį gyvybingumą.	Local vehicle sector pleads for firm 2026 policy as imports erode SA's manufacturing base	PAR automobilių sektorius ragina nustatyti aiškia 2026 m. politiką dėl augančio importo spaudimo
Bendra ekonominė informacija			
2025-12-08	Pietų Afrikos eksportas į JAV išaugo 37% pirmųjų 2025 m. dešimties mėnesių laikotarpiu, nepaisant didelių maitų ir naujų prekybos barjerų iš Vašingtono. Eksportas padidėjo nuo 12,4 mlrd. randų iki 17 mlrd. randų, tačiau importas iš JAV mažėjo. Išaugusios eksporto pajamos daugiausia lėmė auksas, deimantai ir aliuminis. Nepaisant tarptautinių prekybos iššūkių, Pietų Afrikos BVP augo 0,5% Q3 2025, o nedarbo lygis sumažėjo iki 31,9%. Analitikai teigia, kad augimą skatina stipresnės prekių kainos, fiskalinė disciplina, kontroliuojama infliacija ir geresni kredito reitingai. Tačiau šalies ekonomika vis dar atsilikusi nuo priešpandeminio lygio, o riziką kelia AGOA programos (duty-free prieiga į JAV rinką) galimas sugriežtinimas arba PAR neįtraukimas.	US imports from South Africa climb 37% amid deepening trade tensions - Finance in Africa	Pietų Afrikos eksportas į JAV išaugo 37% nepaisant įtampos
2025-12-08	PAR Darbo ir Užimtumo ministro pavaduotojas pranešė, kad šalis ims griežtesnių priemonių prieš įmones, kurios nuolat pažeidžia darbo teisę. Inspekcijų metu Gautenge nustatyta, kad kai kurios įmonės nesilaiko pagrindinių darbo teisės aktų, įskaitant minimalų atlyginimą, darbuotojų sutarčių išdavimą, socialinio draudimo įmokas, sveikatos ir saugos reikalavimus bei ergonomikos standartus. Siekiant sustiprinti kontrolę, ministerija sudarys „juodąjį sąrašą“ – sąrašą įmonių, kurios dažniausiai pažeidžia taisykles. Šios įmonės sulauks didesnio inspektorių dėmesio. Inspekcijos jau davė rezultatų: sulaikyti trys darbdaviai ir daugiau nei 20 nelegaliai dirbančių užsieniečių. Projektas „20K“ numato išplėsti inspektorių komandą pridėjus 20 000 praktikantų, siekiant efektyviau užtikrinti darbo teisės laikymąsi.	Government compiling a company 'hit list' in South Africa – BusinessTech	Pietų Afrika ruošia „juodąjį sąrašą“ dėl nuolatinių darbo teisės pažeidėjų
2025-12-08	Startuolis <i>Rooibos Earth's Essence</i> sukūrė pasaulyje pirmą natūraliai konservuotų alkoholinių gėrimų liniją – vyną, alų ir sidrą, kuriuose kaip konservantai naudojami rooibos ir honeybush ekstraktai vietoje sieros. Produktai jau prieinami 25-iose <i>Checkers</i>	SA Start-Up Reinvents Alcohol Preservation With Rooibos-	PAR startuolis pristato natūraliai konservuotą vyną, alų ir sidrą su

	<i>LiquorShop</i> parduotuvėse Vakarų Kape. <i>Rooibos Earth's Essence</i> inovatyviai pakeitė alkoholinių gėrimų konservavimą Pietų Afrikoje, siūlydama natūraliai saugius produktus, palaikančius vietinius ūkininkus ir tvarų verslą, su ambicija pasiekti pasaulinę rinką.	Powered Wine, Beer & Cider The Newspaper 	rooibos ekstraktais
2025-12-09	Tarptautinis valiutos fondas (FMI) pripažįsta, kad Pietų Afrikos ekonomika rodo stabilumo ženklus: sėkmingai išėjo iš „pilkojo“ FATF sąrašo, sumažintas infliacijos tikslas iki 3% ir pagerintas kredito reitingas. Tačiau augimas išlieka lėtas – prognozuojamas vos 1,3% 2025 m. ir 1,4% 2026 m. Priežastys: logistikos problemos, silpna valdymo sistema, aukštas nedarbo lygis. Esanas valstybės modelis nepakankamas skurdo ir nedarbo mažinimui. Finansų ministro Godongwanos tikslas – 1,5% pirminis biudžeto perteklius – FMI nepakankamas. Skolos mažinimui iki saugios 70% BVP ribos 2033 m. reikia 3% pertekliaus. Siūlomos priemonės: viešojo sektoriaus darbo užmokesčio racionalizavimas, viešųjų pirkimų kontrolė, valstybinių įmonių efektyvumo užtikrinimas. FMI ragina skatinti privataus sektoriaus plėtrą ir mažinti biurokratiją, nes tik taip galima reikšmingai padidinti ekonomikos augimą. Svarbiausias žingsnis – įsteigti grynųjų pinigų įmonę, kurią bendrų akcijų pagrindu valdytų bankai ir mažmeninės prekybos tinklai, panašiai kaip Nyderlanduose veikianti „Geldmaat“. Įmonė prognozuotų pinigų paklausą ir optimizuotų jų paskirstymą, panaikinant dabartinę R480 mln. subsidiją privatiems operatoriams. Bankomatai būtų integruoti į šią įmonę ir paversti „white-label“, kad bet kurio banko klientai galėtų juos naudoti beveik nemokamai. Pertvarka turėtų sumažinti mokesčius, padaryti grynuosius saugesnius ir prieinamesnius. Be to, planuojama grynųjų pinigų reguliavimą išplėsti ne tik bankams, bet ir grynųjų pinigų pervežimo įmonėms, mažmenininkams bei kai kuriems mokėjimo paslaugų tiekėjams. Strategijos įgyvendinimas gali užtrukti iki trejų metų.	IMF to SA: Economy's 'green shoots' are real, but the debt trap looms	Pietų Afrikos ekonomika: FMI pripažįsta pažangą, bet skolų grėsmė išlieka
2025-12-15	Pietų Afrikos centrinis bankas rengia didžiausią šalies grynųjų pinigų sistemos pertvarką per kelis dešimtmečius. Planuojama sukurti grynųjų pinigų valdymo įmonę, diegti „white-label“ bankomatų tinklą ir griežtinti pinigų apyvartos priežiūrą, siekiant sumažinti sąnaudas ir padaryti pinigus lengviau prieinamus. Šiuo metu grynjieji pinigai sudaro apie 2,5% BVP ir du trečdalius visų sandorių. Pinigų valdymas, transportavimas ir apsauga praėjusiais metais kainavo apie 90 mlrd. randų. Pertvarka, vadinama <i>Cash Smart Strategy</i> , siekia užtikrinti fizinių pinigų prieinamumą mažas pajamas gaunantiems ir kaimo bendruomenėms, kurių skaitmeninės mokėjimo galimybės ribotos, o paslaugos dažnai penkis kartus brangesnės nei miestuose. Planuojama, kad su skaitmeninimo lygiu, panašiu į Indiją, Braziliją ar ES, grynųjų naudojimas sumažės 30–40%.	South Africa set for biggest cash-system overhaul in decades - Moneyweb	Pietų Afrikoje planuojama didžiausia grynųjų pinigų sistemos pertvarka
2025-12-10	Transnet sudarė 25 metų partnerystės sutartį su pasaulyje didžiausiu nepriklausomu terminalų operatoriumi ICTSI, kuris perims <i>Durban Container Terminal (DCT) Pier 2</i> valdymą. Sutartis tikimasi padidins terminalo pajėgumus nuo 2 mln. iki 2,8 mln. TEU, pagerins kranų efektyvumą ir sumažins laukimo laikus laivams. Transnet sukūrė specialią įmonę <i>Durban Gateway Terminal</i> , kurioje ICTSI turės valdymo kontrolę, o tai gali būti	ICTSI signs 25 year-partnership to operate Durban terminal	Transnet pasirašė 25 metų sutartį su ICTSI Durbano uostu

	modelis ateities privataus sektoriaus dalyvavimui uostuose ir logistikos efektyvumo didinimui Pietų Afrikoje.		
2026-01-02	Sausio 1 d. oficialiai pradėtas Durbano konteinerių terminalo <i>Pier Two</i> valdymo perėjimas, kai tarptautinė kompanija <i>International Container Terminal Services Inc. (ICTSI)</i> , vadovaujama Enrique K. Razono, tapo strategine partnere šio terminalo veiklai ir plėtrai. Tai vienas reikšmingiausių Pietų Afrikos uostų sektoriaus pertvarkos žingsnių pastaraisiais metais.	Manila Bulletin - ICTSI starts formal takeover of Durban's largest container terminal in South Africa	Pradėtas Durbano konteinerių terminalo valdymo perėjimas
2025-12-03	Pietų Afrikos valdoma įmonė <i>Transnet</i> , bendradarbiaudama su Prancūzijos plėtros agentūra AFD (3 mln. eurų paskola) ir gaudama Europos Sąjungos 7 mln. eurų dotaciją, skirtą atsinaujinančiai energijai, geležinkelių renovacijai, uostų modernizavimui bei žaliojo vandenilio vystymui, siekia paspartinti perėjimą prie nulinės emisijos savo uostuose, geležinkeliuose ir vamzdynuose. Lėšos padės <i>Transnet</i> atnaujinti infrastruktūrą bei 550 km geležinkelių, pagerinti paslaugų kokybę ir patikimumą, taip pat užtikrinti apie 300 GWh atsinaujinančios elektros energijos tiekimą – apie 20% įmonės poreikių. Ši partnerystė skatins žaliojo vandenilio vertės grandinės kūrimą, pereinamųjų mineralų naudojimą, prisidedant prie Pietų Afrikos tikslų iki 2050 m. pasiekti tvarią ir žemo anglies dioksido kiekio ekonomiką.	France's AFD and Transnet sign a partnership to improve critical (...) - French Embassy in South Africa Ambassade de France en Afrique du Sud	Prancūzijos AFD ir „Transnet“ pasirašė partnerystės susitarimą, siekdamas pagerinti kritinę infrastruktūrą ir paspartinti žaliąjį perėjimą
2025-12-15	Astral Foods vadovas Theunis Eloff pabrėžė, kad Agoa ilgą laiką buvo strateginis prekybos instrumentas, tačiau paukštininkystė dažnai tapo „derybų įrankiu“, o ne naudinga eksportui sektoriui. Nepaisant dalinio finansinio atsigavimo 2025 m., sektorius išlieka pažeidžiamas dėl importo kainų svyravimų, neaiškios prekybos politikos, darbuotojų trūkumo ir ligų, tokių kaip paukščių gripas. Įmonės strategija išlieka orientuota į efektyvų gamybos kaštų valdymą ir mažiausios savikainos integruotą paukštininkystę pasirinktose Afrikos rinkose, tačiau neapibrėžta Agoa ir nuolatinis importo spaudimas kelia grėsmę darbo vietoms bei maisto saugumui.	Agoa uncertainty adds fresh strain to South Africa's poultry industry	Neapibrėžtumas dėl AGOA dar labiau didina spaudimą PAR paukštininkystės sektoriui
2025-12-31	2025 m. pabaigoje Pietų Afrikos randas sustiprėjo beveik 13% prieš JAV dolerį, fiksuodamas didžiausią metinį prieaugį per pastaruosius 16 metų. Augimą lėmė gerėjanti šalies fiskalinė padėtis, sėkminga infliacijos kontrolė ir aukštos aukso bei platinos kainos – svarbių Pietų Afrikos eksporto prekių. JAV doleris per metus susilpnėjo apie 9% dėl lūkesčių dėl Federalinio Rezervų palūkanų mažinimo, fiskalinio deficito ir politinės neapibrėžtumo. Be to, randui padėjo Pietų Afrikos išbraukimas iš „pilkos sąrašo“, S&P kredito reitingo pagerinimas ir infliacijos tikslų pakeitimai, stiprinę investuotojų pasitikėjimą. Ekspertai prognozuoja, kad 2026 m. randas gali toliau stiprėti, galbūt pasiekiant 15 ZAR už 1 USD ribą.	South African rand ends 2025 on high note, gains nearly 13% on the dollar Reuters	Pietų Afrikos valiuta baigė 2025 metus stipriausiu prieaugiu per 16 metų

Parengė:

Karolina Astrauskaitė, LR ambasados Pietų Afrikos Respublikoje trečioji sekretorė,
tel. +27 74 130 3321, el. paštas karolina.astrauskaite@urm.lt